

Volanie po mieri

Ďakujeme za váš záujem o túto knihu. Pripravili sme pre vás krátku ukážku.

Prajeme príjemné čítanie.

Preložil Štefan Kmeť
Predslov napísal Ivan Ružička

Preklad knihy finančne podporil SEPS
Segretariato Europeo per le Pubblicazioni Scientifiche

Via Val d'Aposa 7 – 40123 Bologna – Italy
seps@seps.it – www.seps.it

Kniha vyšla v spolupráci s Komunitou Sant'Egidio

SANT'EGIDIO

www.obchod.nm.sk

© Andrea Riccardi
Il grido della pace, 2023
© Edizioni San Paolo, Cinisello Balsamo 2023
© Vydavateľstvo Nové mesto, s. r. o., Bratislava 2024
Translation © Štefan Kmeť 2024

ISBN 978-80-89621-87-3

Volanie po mieri

Prečo mu treba načúvať

Vydavateľstvo Nové mesto
Bratislava 2024

Ukrajinská dráma

Tieto úvahy nás privádzajú späť k ukrajinskej dráme, ktorá je dnes veľkou skúškou medzinárodnej zodpovednosti. Pozeráme sa na ňu z dvojakej perspektívy, je to pohľad na slobodu pre nezávislú krajinu, ale aj pohľad na trpiace a stratené životy. Tento konflikt sa medzi nedávnymi vojnami vyznačuje spoločným zapojením Západu do vojenskej a politickej podpory vlády v Kyjeve, ako aj do značnej miery patovou situáciou na bojiskách s rizikom nepredvídateľnej doby ukončenia. Západ nenechá Rusko vyhrať, ale Ukrajinci nebudú schopní poraziť Moskvu.

Pravdepodobným dôsledkom takejto situácie by bola vojna bez konca. Novinár a svedok súčasných konfliktov Domenico Quirico podotkol: „Po roku 2003 už nie je možné dať vojnám časové ohraničenie, stanoviť začiatok ich vyhlásenia a ukončenia víťazstvom s podriadenosťou porazených.“²³ Vojna bez konca alebo vojny, ktoré sa transformujú – ako tá v Iraku – a stávajú sa lokálnymi? Vojna sa zmenila, stala sa iným fenoménom ako v minulosti. Preto Quirico dospel k nasledovnému záveru: „Ak bol kedysi cieľom vojny mier,“ teraz „sa vojna stala cieľom mieru.“

Vojna na ukrajinskom území speje do formy zamrznutého konfliktu, do vojny bez konca, a to všetko na úkor obyvateľstva, ktoré za to platí nesmierne vysokú cenu. Samozrejme, možno sa obávať jej rozšírenia. Ruské expanzionistické ciele by sa podľa rôznych interpretácií neobmedzili len na Ukrajinu, ale

²³ D. Quirico, *Iraq, 20 anni senza un perché*, www.lastampa.it/esteri/2023/03/20.

týkali by sa Pobaltia, Moldavska alebo iných krajín. Stratégia Kremľa je skutočnou zmesou netransparentnosti a brutálne otvorených vyhlásení, akým bol napríklad Putinov prejav na Mníchovskej bezpečnostnej konferencii v roku 2007, kde obviňoval svet z podriadenosti americkému impériu a vyhlásil, že Rusko chce znovu posilniť svoju moc. Žiaľ, Západ, azda ešte omámený vlastnou mocou, tento odkaz nepochopil. Ukrajinský konflikt by sa mohol rozšíriť aj v inom zmysle: niektorí vnímajú ukrajinskú vojnu ako nástroj na zvrhnutie Putinovho režimu, ktorý pokladajú za beznádejne poznačený expanzionistickým zameraním. Bol by to krok, ktorý sa už viac ráz zopakoval (napríklad v Iraku a v Líbyi): zvrhnutie diktátora bez toho, aby bol vypracovaný plán na zmenu režimu a vodcov. Zvrhnutie Putina sa však zatiaľ pre väčšinu Západu nejaví ako výhľadové riešenie a nie je ani v ukrajinských možnostiach.

Edgar Morin poznamenáva: „Je nepravdepodobné, že by Rusko mohlo obsadiť celú Ukrajinu, alebo že by Ukrajina mohla napadnúť Rusko.“²⁴ A nie sú to len myšlienky vyše storočnej osobnosti, ktorá sa obáva o mier. Mark Milley, náčelník generálneho štábu Spojených štátov amerických, krajiny, ktorá Ukrajine poskytuje najväčšiu podporu, podotkol, že Rusi nedokážu premôcť Ukrajinco²⁵; je však veľmi nepravdepodobné, že by Ukrajinci v roku 2023 dokázali získať späť stratené územia. Zdá sa, že situácia je neriešiteľná. Na jednej strane môže Kyjev počítať s podporou Západu, na druhej zase Rusko napriek sankciám

²⁴ Edgar Morin, op. cit.

²⁵ Giuseppe Sarcina, *Ucraina, il generale Usa Mark Milley: „Nessuno può vincere la guerra“*, Il Corriere della Sera, 16. 2. 2023.

• • • •

robila človeka bezmocným. Platí to najmä o nemeckej okupácii Talianska od 8. septembra 1943. Bezmocnosť vyvoláva ľahostajnosť. Liliana Segreová chcela, aby bolo na pamätníku pri Koľaji 21 na milánskej stanici, odkiaľ odchádzali vlaky do koncentračných táborov,¹² napísané práve toto slovo – ľahostajnosť.

Odpor spravodlivých

Je vôbec ľudsky možné niečo spraviť, keď vyhláška stanovuje smrť pre tých, ktorí pomáhajú Židom? Keď človek žije v strachu pred okupantmi a bombardovaním? Keď je hlad a nemáš čím nakrmiť rodinu? Keď na človeka dolieha vážny problém, ako vôbec prežiť? Nestačí držať sa ďalej od predavačov ľudských životov a fanatikov? Čokoľvek navyše sa zdá nemožné.

Nie je to tak. Toto sú dejiny. Každý sa môže rozhodnúť aj v zúženom priestore a toto rozhodnutie niečo stojí. Z rozhodnutí vznikajú príbehy spravodlivých a zlých. Aj z pohnutia vo svete odľudštenom vojnou a strachom. V Ríme sa 16. októbra uskutočnila najväčšia talianska razia, ktorú som už spomenul: ženy, mužov, deti, starých ľudí vyvliekli z ich domovov. Ráno o 5:15 esesáci vtrhli do domov v gete, a potom chodili krížom-krážom a lovíli Židov: nič nebolo náhodné, všetko bolo naplánované s neúprosnou krutosťou. Zhromaždili ich 1 024, z toho 200 detí. O dva dni už odchádzali z mesta v osemnástich zaplombovaných vagónoch. Po šiestich dňoch strastiplnej cesty dorazili do Osvienčimu. Do Ríma sa vrátilo pätnásť

¹² Comunità di Sant'Egidio, *Milano 30 gennaio 1944. Memorie della deportazione dal Binario 21*, Guerini e Associati, Milano 2016.

mužov a jedna žena (Settimia Spizzichinová, ktorá celý život rozprávala svoj príbeh).

Pri pohľade na zhromaždených „jedna chudobná žena, ktorá tam stála, vytiahla z vrecka ruženec a začala sa modliť a plakať, rytmicky šepkajúc neprestajne sa chvejúcimi perami: chúďatá, nevinné bytosti.“ Bolo toho priveľa. Dojatie zvíťazilo nad strachom. Tak sa cítili chudobní ľudia – ako predavač z antikvariátu vo štvrti Trastevere, na ulici, ktorá sa vtedy volala Viale del Re. Svojej dcére Trieste Melappioniovej povedal, nech beží varovať jednu rodinu trasteverských Židov, aby utiekli. Alebo ako profesorka Amendolová, ktorá doma ukryla utekajúceho židovského žiaka Micheleho Tagliacozza, poznal som ho. Alebo ako rímsky kňaz don Libero Raganella, ktorý klauzúrnym rehoľníckam predložil falošný príkaz na ukrývanie Židov. Množstvo odvážnych príbehov v bojazlivom tichu, ktoré nastalo po tom, čo spoločnosť v roku 1938 prijala diskrimináciu Židov a väčšina z nich pocítovala bezmocnosť.¹³

Boli aj takí, čo bojovali proti utláčajúcej moci holými rukami. Výskumný pracovník centra Jad Vašem Jean Ancel píše o hlavnom rabínovi Rumunska, mladom Alexandrovi Safranovi, ktorý zachránil veľa rumunských Židov: „Jeho život je mimoriadnym príkladom boja bez zbraní... oponoval brutálnej moci iba silou ducha.“¹⁴ Safranovej húževnatosti pri záchrane jeho ľudu pomohlo obratné žonglovanie s protirečnicami režimu maršala Iona Antonesca. Spolupracoval

¹³ A. Riccardi: *L'inverno più lungo. 1943 – 44: Pio XII, gli ebrei e i nazisti a Roma*, Laterza, Rím – Bari 2008.

¹⁴ A. Safran, *Lottando nella bufera. Memorie 1939 – 1947*, Giuntina, Florencia 1995, s. 23.

• • • •

Obsah

Predslov	5
Úvod	7
1. Volanie po mieri	13
2. Pripomínať si vojnu znamená dávať nádej mieru	53
3. Kultúra nenávisťi a nacionalizmu	71
4. Spravodliví proti zlu holokaustu	89
5. Kresťania a budúcnosť Európy	109
6. Pokoj, bratstvo a dialóg medzi náboženstvami	127
7. Sesterské cirkvi, bratské národy	143
8. „Ako si mohol byť mojím nepriateľom?“ ...	161
9. Vášnivý hľadač mieru Giorgio La Pira	181
10. Vlajka, symbol osudového spoločenstva	201
11. Spoločenstvo: od „ja“ k „my“	215
12. Vízie za múrom nemožného	235

Andrea Riccardi

Volanie po mieri **Prečo mu treba načúvať**

Z talianskeho originálu

Andrea Riccardi: Il grido della pace

Edizioni San Paolo, Cinisello Balsamo 2023,

preložil Štefan Kmeť

Predslov napísal Ivan Ružička

Obálku navrhol a spracoval Jozef Turlík

Graficky upravil Peter Blaho

Vydalo Vydavateľstvo Nové mesto, s. r. o.,

Cablkova 10, 821 04 Bratislava, v roku 2024

ako svoju 184. publikáciu

Editorka a zodpovedná redaktorka

Danka Jacečková

Prvé vydanie

256 strán

Z dodanej sadzby vytlačilo

Vydavateľstvo Michala Vaška, Prešov

www.obchod.nm.sk

knihy@nm.sk

ISBN 978-80-89621-87-3